

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

128

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over *een onderzoek van de Kinderombudsman naar vervangende jeugddetentie* (ingezonden 16 augustus 2018).

Antwoord van Minister **Dekker** (Rechtsbescherming) (ontvangen 1 oktober 2018). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 3128.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht en het rapport van de Kinderombudsman over het opleggen van vervangende jeugddetentie bij het niet voldoen van een schadevergoeding?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

In hoeveel gevallen wordt jaarlijks door de rechter vervangende jeugddetentie opgelegd als straf bij het niet voldoen van een schadevergoeding? Hoe vaak wordt daadwerkelijk overgegaan tot vervangende jeugddetentie?

Antwoord 2

Het aantal schadevergoedingsmaatregelen in jeugdzaken (gebaseerd op cijfers van de Raad voor de Rechtspraak) bedraagt:

2016: 1.591

2017: 1.789

Er zijn geen cijfers bekend over het deel van deze zaken waarbij de rechter in zijn vonnis de vervangende jeugddetentie opneemt, maar gelet op het gangbare beleid is de inschatting dat dit in vrijwel alle zaken het geval is. De afweging om vervangende jeugddetentie toe te passen komt pas aan de orde op het moment dat de jeugdige ook na aanmaningen en inzet van de deurwaarder de schadevergoedingsmaatregel niet heeft voldaan. Het aantal gevallen waarin vervangende jeugddetentie uiteindelijk is toegepast, bedraagt minder dan 1% van de zaken:

2015: 11

2016: 14

¹ <https://www.dekinderombudsman.nl/92/ouders-professionals/publicaties/laat-mij-niet-zitten-voorkom-vervangende-jeugddetentie/?id=793>

2017: 13

Het betreft veroordeelden die op dat moment minderjarig waren.

De vervangende jeugddetentie wordt niet opgelegd als straf, maar is een dwangmiddel om degene die niet aan zijn betalingsverplichting voldoet een extra prikkel te geven om te betalen. De toepassing van jeugddetentie kan als straffend worden gevoeld, maar heft juridisch de betalingsverplichting niet op.

Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze na de toepassing van vervangende detentie de verdere inning van de schadevergoedingsmaatregel nog bewerkstelligd kan worden, zowel bij minder- als meerderjarigen. Dit volgt onder andere uit de motie van de leden Van Oosten en Van Toorenburg.²

Vraag 3

Kan een rechter bij het opleggen van een schadevergoeding direct een betalingsregeling overeenkomen met de dader? Zo ja, hoe vaak gebeurt dit en in welke gevallen gebeurt dit? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

De rechter kan bij het opleggen van een schadevergoedingsmaatregel direct een betalingsregeling opnemen in het vonnis (artikel 36f lid 5 Sr jo art. 24a Sr). De praktijk is doorgaans dat de rechter geen betalingsregeling treft maar dit overlaat aan het CJIB. Er zijn geen specifieke cijfers beschikbaar over het aantal gevallen waarin de rechter een betalingsregeling treft. Per zaak wordt een individuele afweging gemaakt of er direct bij het opleggen van de maatregel een betalingsregeling wordt getroffen.

Voor wat betreft minderjarigen is binnen de rechterlijke macht door het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht inmiddels de volgende afspraak gemaakt: »Rechters zouden bij iedere minderjarige de afweging moeten maken wat er nodig is om de jongere de schadevergoeding te laten betalen en of vervangende jeugddetentie in die specifieke situatie geschikt of passend is». Dit betekent dat bij de strafoplegging rekening wordt gehouden met de mogelijkheden van een minderjarige om schadevergoeding te betalen en met de consequenties van die betalingsverplichting.

Vraag 4

Kijkt de officier van justitie standaard hoe draagkrachtig iemand is als een straf wordt geëist? Zo ja, is dit de gangbare praktijk? Zo nee, vindt u dit een taak voor de officier van justitie?

Antwoord 4

Bij het eisen van een geldboete wordt er standaard gekeken naar de draagkracht van een verdachte. De wettelijke grondslag hiervoor is art. 24 Sr. Een schadevergoeding is echter een maatregel en geen straf en beoogt uitsluitend herstel van de geleden schade aan het slachtoffer. De draagkracht van de verdachte speelt daarbij in principe geen rol. Bij de uitvoering van de betalingsverplichting kan wel gekeken worden naar de draagkracht (zie verder antwoord bij vraag 5)

Vraag 5

Wordt volgens u op dit moment in het jeugdstrafrecht voldoende gewaarborgd, dat betalingsverplichtingen kunnen worden nagekomen? Zo ja, kunt u uiteenzetten hoe dit gebeurt? Zo nee, welke maatregelen bent u bereid te nemen teneinde dit in de toekomst wél te garanderen?

Antwoord 5

Een waarborg die bijdraagt aan het nakomen van de betalingsverplichtingen is het nieuwe betalingsregelingenbeleid. Het CJIB heeft in samenspraak met OM en het departement sinds 1 september 2017 een nieuw betalingsregelingenbeleid waarbij een persoonsgerichte aanpak voorop staat. Het uitgangspunt voor een regeling is daarbij gewijzigd van «nee, tenzij» naar «ja, mits». Op het moment dat iemand dus aan een aantal voorwaarden voldoet is het uitgangspunt dat een betalingsregeling mogelijk is. Dit geldt ook voor

² Tweede Kamer vergaderjaar 2017–2018; 14 februari 2018, nr. 28719.

minderjarige veroordeelden. Minderjarigen kunnen bij bedragen vanaf 112,50 euro een regeling treffen.

Veroordeelden die niet in staat zijn in één keer te betalen krijgen hierdoor meer mogelijkheden om de vordering(en) te voldoen waarmee het schadebedrag zo snel mogelijk en volledig wordt betaald. Het beleid sluit aan bij het maatschappelijk en verantwoord innen waarbij rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden. Toepassing van een standaardbetalingsregeling is het uitgangspunt maar waar nodig zijn maatwerkregelingen mogelijk. Wanneer vooraf duidelijk is dat een minderjarige niet in staat is om zijn financiën te beheersen en ook de ouders hierin onvoldoende ondersteuning lijken te bieden, kunnen ook andere maatregelen worden overwogen, bijvoorbeeld financieel toezicht. Hier kom ik op terug in de door mij aangekondigde brede brief over het jeugdstrafrecht.